

© Vijeće Europe/Europski sud za ljudska prava, 2012.

Ovaj prijevod financiran je uz podršku Zaklade za ljudska prava Vijeća Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund) i kao takav ne obvezuje Sud. Za više informacija vidjeti detaljnu napomenu o autorskim pravima na kraju ovog dokumenta.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court. For further information see the full copyright indication at the end of this document.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour. Pour plus de renseignements veuillez lire l'indication de copyright/droits d'auteur à la fin du présent document.

Obavještajna bilješka o praksi Suda br. 128

Ožujak 2010.

Medvedyev i drugi protiv Francuske [GC] - 3394/03

Presuda 29.3.2010. [GC]

Članak 1.

Nadležnost država

Odgovornost država

Teritorijalna nadležnost u pogledu zaustavljanja stranog broda na otvorenom moru.

Članak 5.

Članak 5. st. 1.

Lišavanje slobode

Zakonska procedura

Pritvaranje posade stranog broda zaustavljenog na otvorenom moru: *povreda*

Članak 5. st. 3.

Izvođenje pred suca ili drugo zakonom određeno tijelo sudbene vlasti u najkraćem roku

Prvo izvođenje pred suca trinaest dana nakon prvobitnog pritvaranja nakon zaustavljanja broda na otvorenom moru: *nema povrede*

Činjenice – Podnositelji zahtjeva, ukrajinski, rumunjski, grčki i čileanski državljani, bili su članovi posade na trgovačkom brodu naziva *Pobjednik*, registriranom u Kambodži. U sklopu akcija vezanih uz međunarodnu borbu protiv trgovine opojnim drogama, francuskim vlastima skrenuta je pozornost da predmetni brod možda prevozi veliku količinu droge. U diplomatskoj izjavi od 7. lipnja 2002. Kambodža je dala suglasnost da francuske vlasti krenu u akciju

sprječavanja trgovine drogom. Francuska mornarica je sukladno tome presrela trgovački brod *Pobjednik* na otvorenom moru kod otoka Cape Verde i potom isti dopratila do francuske luke Brest.

U presudi od 10. srpnja 2008. Vijeće Suda jednoglasno je utvrdio povredu članka 5. st. 1. koja se ogleda u činjenici da podnositelji zahtjeva nisu bili lišeni slobode "u skladu s postupkom propisanim zakonom". Vijeće je također utvrdilo, sa četiri glasa za i tri protiv, da nije došlo do povrede članka 5. st. 3. Sud je primijetio da podnositelji zahtjeva nisu bili izvedeni pred "suca ili službenu osobu drugog zakonom određenog tijela sudbene vlasti" u smislu članka 5. st. 3. sve do trenutka dok nisu dovedeni pred istražnog suca u francuskom pritvoru gdje su zadržani do početka suđenja, odnosno tek nakon petnaest ili šesnaest dana od inicijalnog lišavanja slobode. Međutim, Sud je smatrao je da je inicijalno zadržavanje podnositelja zahtjeva u cijelosti bilo opravdano, imajući u vidu iznimne okolnosti slučaja.

Pravo – Članak 1.: Kako je Francuska bila u potpunoj i isključivoj kontroli nad *Pobjednikom* i njegovom posadom, barem *de facto*, i to od trenutka presretanja broda, kontinuirano i neprekidno, podnositelji zahtjeva praktično su bili pod jurisdikcijom Francuske za potrebe članka 1.

Zaključak: podnositelji zahtjeva unutar jurisdikcije (jednoglasno).

Članak 5. st. 1.: a) *Primjenjivost* – Podnositelji zahtjeva bili su stavljeni pod kontrolu francuskih specijalnih snaga i lišeni su slobode tijekom plovidbe broda čija je plovidba nakon presretanja nadzirana od strane francuskih snaga. Dakle, nakon što je njihov brod zaustavljen oni su lišeni slobode na način koji odgovara lišenju slobode u smislu članka 5.

b) *Osnovanost* – U slučajevima trgovine opojnim drogama na otvorenom moru sukladno međunarodnom javnom pravu primjena načela zastave broda - u ovom slučaju Kambodže – nije mjerodavna.

Montego Bay Konvencija* nije pružala nikakav pravni temelj za radnje poduzete od strane francuskih pomorskih vlasti u predmetnom slučaju. Obzirom da Kambodža nije stranka Montego Bay Konvencije, Kambodža nije mogla postupati sukladno odredbama i poslati diplomatsku notu poput one od 7. lipnja 2002. Zahtjev za suradnju koji je Francuska uputila kambodžanskim vlastima također ne spada u okrilje te konvencije, s obzirom da zahtjev nije bio utemeljen na sumnji da je u trgovinu opojnim drogama uključen brod koji plovi pod francuskom zastavom. Nadalje, nije dokazano da je između država bila uobičajena praksa primjenjivati opće načelo međunarodnog običajnog prava koje ovlašćuje državu da poduzme određene radnje, ako ima opravdane razloge smatrati da je brod koji plovi pod zastavom druge države uključen u nezakonitoj trgovini drogom. Niti se može tvrditi da je pratnja ratnim brodom koji je imao osnove pratiti drugi strani brod za koji je imao sumnje da trguje dogom bez zadovoljavanja uvjeta državljanstva, bila primjerena u konkretnom slučaju, a imajući u vidu sve okolnosti.

Što se tiče mjerodavnog francuskog prava, iako je osnovni cilj implementacija međunarodnih ugovora o trgovini drogom, a posebno Bečke konvencije** u domaće zakone, nisu se mogli isključiti međunarodni ugovori koji reguliraju međunarodnu plovidbu, pa tako ni načelo isključive jurisdikcije države zastave broda. Naime, obzirom da Kambodža nije bila država potpisnica konvencija implementiranih u domaće zakonodavstva, a *Pobjednik* nije plovio pod francuskom zastavom niti je itko od članova posade bio francuski državljanin, nije bilo osnove za primjenu francuskih propisa kao mjerodavnih. Niti bi se moglo tvrditi da je francuski zakon zadovoljavao opće načelo pravne sigurnosti, obzirom

da u konkretnom slučaju nije zadovoljavao potrebne uvjete jasnoće i dostupnosti: zato je nerazumno tvrditi, u okolnostima ovog slučaja, da je posada broda koji na otvorenom moru plovi pod zastavom Kambodže mogla predvidjeti - čak i uz odgovarajuću uputu - da spadaju pod francusku jurisdikciju niti je posada mogla poznavati francusko pravo. Nadalje, iako je svrha Montego Bay konvencije, između ostalog, utanačiti ili konsolidirati običajno pravo mora, njezine odredbe koje se odnose na nezakonitu trgovinu opojnim drogama na otvorenom moru - za razliku od onih Bečke konvencije, koje međunarodnu suradnju ne propisuju kao obvezujuću - odražavaju nedostatak sporazuma i ne predviđaju jasno pravila i praksu u situacijama na međunarodnom nivou.

Međutim, neovisno o Montego Bay i Bečkoj konvenciji, i francuskom zakonu, Kambodža je diplomatskom izjavom pristala na intervenciju francuskih vlasti. Iako se Montego Bay Konvencija ne primjenjuje u konkretnom slučaju, to ne sprječava države na druge oblike suradnje u borbi protiv trgovine opojnim drogama na moru. Štoviše, diplomatske note predstavljaju izvor međunarodnog prava usporediv s ugovorom ili sporazumom kada postoji formaliziran dogovor između nadležnih organa, zajedničko stajalište o određenom pitanju ili čak, na primjer, izraz jednostrane želje ili zalaganja. Diplomatska izjava u konkretnom slučaju predstavlja suglasnost kambodžanskih vlasti s presretanjem *Pobjednika*. U tekstu diplomatske izjave "brod naziva *Pobjednik*, koji vijori kambodžansku zastavu" navodi se kao jedini objekt ugovora, i potvrđuje se odobrenje za presretanje, pretres i poduzimanje pravnih radnji u svezi s brodom. Očito je, međutim, da postupanje s članovima posade nije bilo jasno definirano izjavom pa tako nije utvrđeno da su se dvije države suglasile glede lišavanja slobode članova posade, koja bi suglasnost mogla biti tumačena kao "jasno definiran zakon" u smislu sudske prakse. Diplomatska izjava također nije zadovoljila uvjet "predvidljivost". Vlada nije dokazala postojanje suradnje i dugogodišnje prakse u borbi protiv trgovine drogom na moru između Kambodže i Francuske u odnosu na brodove koji plovo pod kambodžanskom zastavom; naprotiv, Kambodža nije ratificirala relevantne konvencije, te korištenje *ad hoc* sporazuma u vidu diplomatske note, u nedostatku bilo kakvog trajnog bilateralnog ili multilateralnog ugovora ili sporazuma zaključenog između dviju država, predstavlja suradnju iznimne i jednokratne prirode koja je postojala isključivo u ovom slučaju. Glede predvidljivost, za počinitelje koje se tereti za trgovinu opojnim drogama ne smiju postojati nikakve nejasnoće u pogledu zakona temeljem kojeg su poduzete pravne mjere protiv njih. Inače svaka radnja koja se smatra kaznenim djelom prema domaćem zakonu bi oslobodila državu obveze donošenja zakona potrebne kvalitete, osobito s obzirom na članak 5. st. 1. Europske konvencije čime bi se oduzela smisao toj odredbi.

Žalosno je da međunarodni naponi u borbi protiv trgovine drogom na otvorenom moru nisu bili bolje koordinirani imajući u vidu globalnu dimenziju tog problema. Kada država zastave broda, u ovom slučaju Kambodža, nije stranka potpisnica Montego Bay ili Bečke konvencije, nedostatnost takvih pravnih instrumenata, zbog nedostatka regionalnih ili bilateralnih inicijativa, uzrokovali bi da se trgovina drogom odvija bez ikakvih pravnih posljedica. U stvari takve inicijative nisu uvijek podržavane od strane država, unatoč činjenici da im je osigurana mogućnost djelovanja unutar jasno definiranog zakonskog okvira. U svakom slučaju, za države koje nisu stranke navedenih konvencija jedino rješenje predstavlja zaključenje bilateralnih ili multilateralnih sporazuma s drugim državama. Uzimajući u obzir težinu i strahotu problema uzrokovanih ilegalnom trgovinom drogom, zbivanja u situacijama na koje se odnosi međunarodno javno pravo koje je prigrllilo načelo da sve države imaju jurisdikciju kao izuzetak od načela zastave broda, predstavljaju značajan korak u borbi protiv ilegalne trgovine narkoticima. To će imati za posljedicu donošenje međunarodnog zakona o trgovini opojnim drogama sličnog onome koji već dugi niz godina postoji u svezi s piratstvom.

S obzirom na gore navedeno i na činjenicu da je samo usko tumačenje u skladu s ciljem članka 5. st. 1., lišavanje slobode kojem su podnositelji zahtjeva bili podvrgnuti u razdoblju od presretanja njihovog broda do dolaska u Brest nije "zakonito" u smislu članka 5. st. 1., zbog nedostatka pravnog temelja propisanog općim načelom pravne sigurnosti.

Zaključak: povreda (deset glasova prema sedam).

Članak 5. st. 3.: Uhićenje i pritvaranje podnositelja zahtjeva započelo je sa presretanjem broda na otvorenom moru 13. lipnja 2002. Podnositelji zahtjeva nisu bili smješteni u pritvor do 26. lipnja 2002., nakon dolaska u Brest. Po prvi puta od početka postupka, Vlada je tek pred Velikim vijećem dostavila sve podatke o zastupanju podnositelja zahtjeva na taj dan pred istražnim sucem zaduženim za istragu. Činjenica je da podnositelji zahtjeva nisu izvedeni pred istražnog suca - koji se može smatrati "sucem ili službenom osobom drugog zakonom određenog tijela sudbene vlasti" u smislu članka 5. st. 3. - trinaest dana nakon njihova pritvora. U vrijeme njegova presretanja *Pobjednik* je bio na otvorenom moru kod otoka Cape Verde koji je jako daleko od francuske obale. Nije bilo ništa što bi ukazivalo da je ratni brod plovio duže nego što je potrebno da otprati *Pobjednika* do Francuske, posebno s obzirom na vremenske uvjete i loše stanje *Pobjednika*, pa je bilo nemoguće brže putovati. Osim toga, podnositelji zahtjeva nisu tvrdili da su mogli biti izvedeni pred vlasti zemlje bliže od Francuske, gdje su mogli biti odmah izvedeni pred pravosudna tijela. Što se tiče ideje da su se podnositelji zahtjeva mogli prebaciti do obale brodom francuske mornarice koja je brža, nije na Sudu ocjenjivati opravdanost takvog rada u predmetnim okolnostima slučaja. Konačno, nakon dolaska u Francusku podnositelji zahtjeva proveli su samo oko osam ili devet sati u pritvoru prije nego što su izvedeni pred suca. To razdoblje od osam ili devet sati bilo je u cijelosti kompatibilno s konceptom "u najkraćem roku" sadržanom u članku 5. st. 3. i sudskoj praksi. (vidi *Rigopoulos protiv Španjolske* (dec.), br. 37388/97, 12. siječnja 1999., Obavještajna bilješka br. 2).

Zaključak: nema povrede (devet glasova prema osam).

Članak 41.: 5,000 EUR svakom podnositelju zahtjeva na ime nematerijalne štete.

* Konvencija Ujedinjenih naroda o pravu mora, potpisana u ljetovalištu Montego Bay dana 10. prosinca 1982., stupila je na snagu 16. studenog 1994.

** Konvencija Ujedinjenih naroda protiv nezakonitog prometa opojnim drogama i psihotropnim tvarima, potpisana u Beču dana 20. prosinca 1988., stupila je na snagu 11. studenog 1990.

© Vijeće Europe/Europski sud za ljudska prava
Ovaj sažetak, sastavljen od strane Tajništva, ne vezuje Sud.

© Vijeće Europe/Europski sud za ljudska prava, 2012.

Službeni jezici Europskog suda za ljudska prava su engleski i francuski. Ovaj prijevod je financiran uz podršku Zaklade za ljudska prava Vijeća Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Ovaj prijevod ne obvezuje Sud niti je isti odgovoran za njegovu kvalitetu. Prijevod se može preuzeti iz HUDOC baze podataka sudske prakse Europskog suda za ljudska prava (<http://hudoc.echr.coe.int>) ili iz bilo koje druge baze podataka s kojom ga je Sud podijelio. Prijevod se može umnožavati u nekomercijalne svrhe pod uvjetom da se navede puni naziv predmeta, zajedno s naznakom autorskih prava i referencom na Zakladu za ljudska prava. Ukoliko se bilo koji dio ovog prijevoda namjerava koristiti u komercijalne svrhe, molimo kontaktirajte publishing@echr.coe.int.

© Council of Europe/European Court of Human Rights, 2012.

The official languages of the European Court of Human Rights are English and French. This translation was commissioned with the support of the Human Rights Trust Fund of the Council of Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). It does not bind the Court, nor does the Court take any responsibility for the quality thereof. It may be downloaded from the HUDOC case-law database of the European Court of Human Rights (<http://hudoc.echr.coe.int>) or from any other database with which the Court has shared it. It may be reproduced for non-commercial purposes on condition that the full title of the case is cited, together with the above copyright indication and reference to the Human Rights Trust Fund. If it is intended to use any part of this translation for commercial purposes, please contact publishing@echr.coe.int.

© Conseil de l'Europe/Cour européenne des droits de l'homme, 2012.

Les langues officielles de la Cour européenne des droits de l'homme sont le français et l'anglais. La présente traduction a été effectuée avec le soutien du Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme du Conseil de l'Europe (www.coe.int/humanrightstrustfund). Elle ne lie pas la Cour, et celle-ci décline toute responsabilité quant à sa qualité. Elle peut être téléchargée à partir de HUDOC, la base de jurisprudence de la Cour européenne des droits de l'homme (<http://hudoc.echr.coe.int>), ou de toute autre base de données à laquelle HUDOC l'a communiquée. Elle peut être reproduite à des fins non commerciales, sous réserve que le titre de l'affaire soit cité en entier et s'accompagne de l'indication de copyright ci-dessus ainsi que de la référence au Fonds fiduciaire pour les droits de l'homme. Toute personne souhaitant se servir de tout ou partie de la présente traduction à des fins commerciales est invitée à le signaler à l'adresse suivante : publishing@echr.coe.int.